

Sinteza raziskave

ANALIZA STANJA NA PODROČJU DIGITALIZACIJE IN E-IZOBRAŽEVANJA V VISOKEM ŠOLSTVU V SLOVENIJI

izr. prof. dr. Lea Bregar
doc. dr. Miro Puhek

DOBA Fakulteta

Maribor, oktober 2017

Vse pravice pridržane, še posebej pravica do razmnoževanja in razširjanja. Noben del te raziskave (razen krajših objavljenih citatov) se brez poprejšnjega soglasja DOBA Fakultete ne sme v nobeni obliki reproducirati, kopirati, predelati, razmnožiti ali razširjati

Seznam kratic

CEDEFOP	European Center for Development of Vocational Training
EADTU	European Association of Distance Teaching Universities
EI	e-izobraževanje
EUA	European University Association
IKT	Informacijske in komunikacijske tehnologije
IPTS	Institute for Prospective Technological Studies
JRC	Joint Research Center
LMS	Learning Management System
LCMS	Learning Content Management System
OER	Open Educational Resources
MIZŠ	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
MOOC	Massive Open Online Course
SIO	Slovensko izobraževalno omrežje
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
VZ	Visokošolski zavod
VIZ	Vzgojno-izobraževalni zavod

Povzetek z glavnimi ugotovitvami raziskave

Informacijske in komunikacijske tehnologije so danes čvrsto vpete v življenje posameznikov in delovanje organizacij. Spreminjajo tudi stebre izobraževanja: mehanizme nastajanja znanja in dostopnost znanja, metode, pristope in orodja posameznika in organizacij, kako pridobiti in ustvarjati novo znanje ter komunikacijske poti izmenjevanja in posredovanja znanja.

Strateški dokumenti o izobraževanju tako na ravni EU kot v Sloveniji priznavajo velik potencial tehnologije za modernizacijo visokega šolstva, ki jo narekujejo globalizacija, hitro zastarevanje znanja, množični visokošolski študij in vse bolj restriktivni viri financiranja. Uporabo tehnologije v izobraževanju v splošnem označujemo s pojmom **e-izobraževanje**.

Kljub deklarativnemu priznavanju pomena digitalizacije izobraževanja in e-izobraževanja pa je stanje na tem področju empirično slabo raziskano in informacijsko neustrezno podprto tako na ravni EU in v Sloveniji. To še posebej velja za visoko šolstvo.

Namen in metodologija

Zaradi pomanjkanja ustreznih podatkov in raziskav ter težav s samim pojmovanjem in razumevanjem e-izobraževanja tudi v Sloveniji nimamo prave slike o stanju e-izobraževanja. To otežuje izobraževalnim organizacijam strateško načrtovanje in oblikovanje s tem povezanih ukrepov, otežena pa je tudi strokovna komunikacija izobraževalnih organizacij o razvoju in modernizaciji izobraževanja s ključnimi deležniki.

Da bi zapolnila to informacijsko vrzel za področje visokega šolstva, je DOBA Fakulteta v raziskovalni program za leto 2017 uvrstila raziskavo »Analiza stanja na področju digitalizacije in e-izobraževanja v visokem šolstvu v Sloveniji«. Namen raziskave je osvetliti različne vidike vključenosti IKT in e-izobraževanja v visokem šolstvu v Sloveniji in tudi pokazati, kakšni so dosežki Slovenije na tem področju v mednarodnem merilu.

Raziskava temelji na analizi podatkov, ki smo jih zbrali s spletnim anketiranjem visokošolskih organizacij v Sloveniji. Anketne podatke smo dopolnili z intervjuji predstavnikov nekaterih visokošolskih organizacij in z razpoložljivimi sekundarnimi viri podatkov, povezanih z EI.

Anketni vprašalnik je vsebinsko in metodološko primerljiv z vprašalnikom, s pomočjo katerega je European University Association (EUA) izvedla anketo o e-izobraževanju za leti 2013 in 2014. V obeh anketah so sicer sodelovale univerze iz Slovenije, vendar teh podatkov zaradi nerazčlenjenosti oz. poročanja na ravni univerz ni mogoče uporabiti za analizo stanja v Sloveniji.

Za sodelovanje v spletni anketi smo ob podpori MIZŠ zaprosili vse visokošolske zavode (VZ), ki so bili vključeni v razvid MIZŠ po stanju za november 2016, to je 101 VZ. Anketo je izpolnilo 55 VZ, vendar je bilo od tega 10 vprašalnikov pomanjkljivo izpolnjenih, tako da obdelava in analiza zajemata 45 VZ. Analiza strukturnih značilnosti enot, vključenih v analizo (status, velikost, področje izobraževanja), kaže solidno stopnjo reprezentativnosti za visokošolski sektor v Sloveniji. Med respondenti je bilo približno 65 % dekanov ali prodekanov VZ.

Konceptualna izhodišča

V naši raziskavi smo izhajali iz ožjega pojmovanja EI, ki pomeni smotrno uporabo IKT v izobraževanju z vidika učnih ciljev in strategij. Smotrna uporaba potencialov IKT v izobraževanju se udejanja z **nadgradnjo obstoječih učnih aktivnosti ali pa z njihovo transformacijo**. Nadgradnja vodi k boljši kakovosti obstoječih procesov in dosežkov, transformacija pa k inoviranju učnih pristopov in metod, kar v končni fazi vodi k spreminjanju izobraževalne paradigme. Repliciranje obstoječih učnih aktivnosti s tehnologijo ni EI, četudi ima lahko za organizacijo koristne poslovne učinke.

Raziskovanje osnovnih značilnosti izvedbenih modelov smo naslonili na klasifikacijsko shemo o oblikah EI, ki jo je EUA uporabila v raziskavah za leti 2013 in 2014. Ključni kategoriji te klasifikacije sta online izvedba predmeta ali študijskega programa in kombinirana izvedba predmeta ali študijskega programa.

Online izvedba predmeta ali študijskega programa pomeni, da poteka učni proces prek interneta. Učni proces v prostorih fakultete je omejen na minimum. Kot sopomenka online študija se pogosto uporablja študij na daljavo.

Kombinirana izvedba študijskega programa ali predmeta pomeni, da poteka učni proces deloma v prostorih fakultete (v predavalnicah in podobno), deloma na daljavo (s pomočjo interneta) v pogojih prostorske ločenosti učitelja in študenta.

Glavne ugotovitve raziskave

Uvajanje IKT v izobraževanje: razlogi, stanje in strategije

Visokošolske organizacije se zavedajo, da lahko pozitivni učinki uvajanja IKT v izobraževanje bistveno pripomorejo k posodabljanju izobraževanja, saj kot najpomembnejše pozitivne učinke navajajo uvajanje sodobnih pedagoških pristopov, ki omogočajo razvoj kompetenc 21. stoletja, razpoložljivost najnovejših in vsebinsko ustreznih izobraževalnih virov, prilagodljivost izobraževanja potrebam različnih ciljnih skupin študentov in možnosti internacionalizacije.

Predpogoj za udejanjanje navedenih vidikov modernizacije izobraževanja je dovolj zmogljiva tehnologija in ustrezna uporaba tehnologije. Primerjava Slovenije z državami članicami EUA za Slovenijo kaže kar ugodno sliko z vidika razpoložljivosti IKT. Večina IKT-sistemov in storitev je za visokošolske študente v Sloveniji razpoložljivih na enaki ali celo višji ravni kot je v drugih evropskih državah. Posebej ugodno stanje ugotavljamo za dostop do brezžičnega internetnega omrežja, za personalizirani študijski portal in dostopnost družbenih medijev. Velja pa opozoriti, da zaostajamo pri dostopnosti računalniških laboratorijev. Razširjena je tudi uporaba spleta za enostavnejše posredovanje tradicionalnih informacij (pri več kot 80 % VZ), kot je elektronsko obveščanje študentov in objave klasičnih učnih gradiv. Dokaj razširjena je tudi uporaba online knjižnic in prosto dostopnih izobraževalnih virov (OER).

Manj zadovoljivo pa je, da zaostajamo pri razpoložljivosti IKT-sistemov, storitev in e-virov, ki so po eni strani tehnološko zahtevnejši in dražji ter tudi takšni, katerih smiselna uporaba ni mogoča brez ustrezne pedagoške podpore. Primeri IKT-storitev, kjer zaostajamo, so virtualni laboratoriji, drugi spletni učni pripomočki in simulacije, pri e-virih pa e-portfelj študentov, večpredstavnostna interaktivna gradiva, online baze testov za samopreverjanje znanja ter video in avdio posnetki predavanj. Navedeni e-viri se uporabljajo predvsem na ravni posameznih oddelkov oz. organizacijskih enot anketiranih VZ.

Podobno sliko kaže uporaba sistemov za upravljanje izobraževanja, kot je Moodle (LMS). Ti sistemi so prisotni v večini VZ v Sloveniji (70 %), a ne dosegajo stopnje razširjenosti v evropskih državah. Prav vsi

anketirani VZ v Sloveniji, ki imajo LMS, uporabljajo to orodje za objavo učnih gradiv, v veliki meri za administracijo izobraževalnega procesa, delno tudi za komuniciranje s pomočjo LMS (blogi, forumi, klepetalnice ipd.).

Ostale uporabe LMS, ki presegajo administrativne in komunikacijske vidike, pa so med VZ v Sloveniji manj prisotne.

Anketni rezultati opozarjajo, da je uporaba IKT v glavnem usmerjena k racionalizaciji organizacije in izvajanju izobraževalnega procesa ter ne posega v temeljne prvine pedagoških pristopov in procesov. To ne omogoča uresničevanja tistih potencialov IKT, ki so jih anketirane enote označile kot najpomembnejše (razvoj kompetenc 21. stoletja, prilagodljivost izobraževanja potrebam različnih ciljnih skupin ipd.). V tem smislu tak način uporabe ne prinaša nove kakovosti v izobraževanju in ga ne moremo označiti kot EI. Na institucionalni ravni je takšen preboj mogoč le ob temeljitem načrtovanju in pripravi dolgoročne strategije, ki bo jasno določila vlogo in cilje IKT v izobraževanju.

Pomen vključenosti IKT v institucionalne strategije visokošolskega sektorja poudarjajo tudi glavni razvojni dokumenti (Strateške usmeritve nadaljnjega uvajanja IKT v slovenske VIZ do leta 2020, Resolucija o nacionalnem programu visokega šolstva 2011–2020) z usmeritvami, da naj posamezne univerze oz. visokošolski zavodi vključujejo pomen IKT in razvojne usmeritve v poslanstvo in vizije ter integracijo IKT v strateška prednostna področja.

Vendar v Sloveniji po anketnih rezultatih le malo VZ razpolaga s strategijami o uvajanju IKT v izobraževanje (ena tretjina), kar je znatno pod povprečjem drugih evropskih držav (slaba polovica).

Bolj spodbudno ni niti stanje na ravni univerz v Sloveniji. Pregled srednjeročnih razvojnih strategij do leta 2020, ki jih je pet slovenskih univerz objavilo na spletnih straneh, kaže, da nobena od njih ne obravnava modernizacije izobraževanja z IKT kot posebne strateške usmeritve.

Razširjenost in značilnosti EI

Po podatkih ankete je **6 od 45 anketiranih VZ navedlo, da izvaja EI kot prevladujočo obliko izobraževanja na ravni VZ, 5 na ravni oddelkov ali organizacijskih enot, na 12 VZ pa se z EI ukvarjajo posamezni učitelji. EI je torej bolj ali manj razširjeno približno na polovici VZ, od tega le v slabi četrtini VZ na tak način, da zahteva angažma institucije (EI vsaj na ravni organizacijske enote ali pa VZ kot celote). Na dobrih treh četrtinah VZ v Sloveniji je EI prepuščeno posameznim učiteljem ali pa se ne izvaja.**

Upoštevajoč pristranskost vzorca glede na boljši odziv in večje zanimanje za anketo pri VZ, ki so aktivni na področju EI, ocenjujemo te podatke kot **zgornje optimistično oceno o razširjenosti EI** v visokem šolstvu v Sloveniji.

Od 23 VZ, ki so izjavili, da izvajajo EI, je EI izpeljano kot **prevladujoča oblika v VZ** na ravni **študijskih programov** v 7 VZ, od tega 5 VZ izvaja EI kot kombinirano izobraževanje, le 2 VZ pa kot online izobraževanje. Podobne ugotovitve veljajo za izvedbo online in kombiniranih **študijskih programov na ravni organizacijskih enot**, ki se izvajajo na 7 VZ. **Dominira izvedba posamičnih online ali kombinirano izvedenih predmetov na ravni posameznih organizacijskih enot**, kar z organizacijskega, tehničnega in pedagoškega vidika velja za enostavnejšo in manj zahtevno obliko EI.

Noben od anketiranih VZ **ne sodeluje pri online izvedbi izobraževanja v sodelovanju z drugimi organizacijami**, pa tudi načrti v tej smeri so skromni.

Online in kombinirano izobraževanje je v Sloveniji bistveno manj prisotno kot v evropskih državah, ne glede na to, ali se te oblike izvajajo na ravni posameznih predmetov ali celotnih študijskih programov. Še najmanjši zaostanek se kaže pri najenostavnejši obliki EI, to je pri kombinirani izvedbi posameznih predmetov, ki ji sledi kombinirana izvedba študijskih programov. Največje razlike pa se kažejo pri skupni izvedbi online študijskih programov – v Sloveniji je leta 2017 izvajala online študijske programe na ravni visokošolske ustanove ali posameznih organizacijskih enot **dobra desetina** vseh anketiranih enot, v evropskih državah pa že leta 2014 **dobra tretjina**.

Slovenija se torej ne more pohvaliti z bogato ponudbo EI-storitev, še posebej ne kompleksnejših online študijskih programov. Anketnim rezultatom pritrjujejo tudi podatki Eurostata o uporabi interneta za izobraževalne aktivnosti. Slovenija pri uporabi interneta za izobraževalne namene v starostni skupini od 20 do 24 let, ki predstavlja demografsko kohorto za udeležence visokošolskega izobraževanja, **izrazito zaostaja ravno pri udeležbi v spletnih tečajih**: s 5 % rednih uporabnikov spletnih tečajev v starosti od 20 do 24 let je Slovenija precej pod povprečjem EU 28 (11 %), bistveno zaostaja za Litvo (19 %) in kar dramatično za Finsko (31 %). Nedvomno k tako slabi sliki prispeva skromna ponudba online študijskih programov in predmetov visokošolskega sektorja v Sloveniji.

V izvedbi EI prevladujejo enostavni učni pristopi in metode, ki so uveljavljeni v EI na področju formalnega izobraževanja. Med najbolj razširjenimi je asinhrona tutorska pomoč (e-pošta, forumi, blogi ipd.). Dokaj razširjene metode oz. pristopi so še samostojni študij z uporabo raznovrstnih učnih virov in učnih pripomočkov, asinhrona predavanja (uporaba avdio in video posnetkov online predavanj) ter soustvarjanje nalog z uporabo IKT. **Metode in pristopi, ki omogočajo več fleksibilnosti in interakcije v procesu izobraževanja, so razmeroma skromno prisotne** (npr. Skype, klepetalnice ali pa sinhrona online predavanja s pomočjo različnih avdio/video sistemov). V zanemarljivem obsegu se uporabljajo tudi napredne učne metode. Še najbolj razširjeno je mobilno učenje.

Slovenske visokošolske ustanove so v zaostanku tudi pri uporabi MOOC-ov, saj jih je v Sloveniji uporabljalo leta 2017 le slabih 10 % anketiranih VZ, v evropskih državah pa že leta 2014 kar četrtina. Glede na sveže podatke Open Education Europa za stanje v marcu 2016 za 18 evropskih držav, pa se Slovenija z 10-odstotnim deležem visokošolskih uporabnikov uvršča v prvo polovico lestvice med Irsko in Nizozemsko.

Približno polovica VZ v Sloveniji torej vključuje EI v svoje programe in to v glavnem na ravni učiteljev, z vidika učnih pristopov in metod pa se EI izvaja na zelo enostavni ravni. Primerov dobre prakse, ki bi spodbujali druge VZ, da se lotevajo modernizacije EI z naprednejšimi in zahtevnejšimi učnimi metodami in pristopi EI in bolj kompleksno, je zelo malo. Izven EI ostaja druga polovica VZ, od katerih le slabih 10 % načrtuje uvedbo EI. Kateri so torej razlogi, da v Sloveniji kar 40 % VZ ne razmišlja o vpeljavi EI?

Razlogi proti e-izobraževanju

VZ, ki ne izvajajo EI, navajajo kot najpomembnejše razloge, da država ne zagotavlja ustreznega **financiranja** EI za uporabo IKT in da uporaba EI ni primerna zaradi **narave študija**.

Nekateri razlogi, ki se sicer pogosto navajajo kot razlog za nesprejemanje EI, se kažejo kot relativno manj pomembni (nerazpoložljivost opreme, zmanjševanje ugleda fakultete).

Preseneča pa, da večina anketiranih VZ za razliko od stališč intervjuvancev ne obravnava neustrezne pedagoške usposobljenosti kot pomembnejšega razloga za neizvajanje EI.

Ti rezultati opozarjajo na podcenjevanje vloge in angažmaja učiteljev pri EI in kažejo, da se VZ v glavnem ne zavedajo velikega pomena ustreznih strokovnih usposobljenosti in drugačnega načina dela

pedagoškega osebja v EI. Potrebne kompetence in naloge učitelja v EI so še vse kaj drugega kot doseganje določene stopnje računalniške in informacijske pismenosti, poznavanje osnov uporabe Moodlea in objave učnih gradiv ter urnikov v spletni učilnici.

Organizacijska podpora in spremljanje kakovosti EI

EI je v primerjavi s tradicionalnim izobraževanjem bistveno bolj kompleksno (z organizacijskega, tehničnega in pedagoškega vidika) in zahteva ustrezno podporo VZ.

Med VZ v Sloveniji, ki že izvajajo EI ali pa to načrtujejo, je razmeroma malo takih (manj kot petina), v katerih bi za EI skrbela posebna (centralna) organizacijska enota. V največ primerih tudi za organizacijske vidike EI skrbijo posamezni učitelji. Primerjava podatkov o organiziranosti EI v visokem šolstvu v Sloveniji opozarja, da **je EI v Sloveniji tudi v organizacijskem smislu v bistveno večji meri prepuščeno posameznim učiteljem kot pa v evropskih državah**. V Sloveniji je bilo takih ustanov skoraj polovica, v evropskih državah pa manj kot 10 %.

Prepuščanje skrbi za EI posameznim učiteljem brez institucionalne podpore odpira vprašanje spremljanja **kakovosti EI**.

Več kot polovica VZ nima vpeljanih postopkov za zagotavljanje kakovosti EI. Domnevamo, da so nekatere anketirane enote v odgovoru upoštevale kar uporabo splošnih postopkov zagotavljanja kakovosti. Naša ocena, da je na VZ za kakovost EI še slabše poskrbljeno kot kažejo anketni rezultati, temelji na informacijah iz intervjujev. Te kažejo, da so specifične prvine kakovosti EI med VZ slabo poznane in tudi, da NAKVIS specifičnih vidikov kakovosti EI ne opredeljuje.

Pogledi izvajalcev na EI

Ugotovitve o enostavnosti izvedbenih modelov EI, o stopnji vključenosti v izobraževalne programe VZ in organiziranosti EI je zanimivo primerjati s stališči VZ o splošnih izkušnjah EI (s poslovno-organizacijskega vidika) in o pedagoških prednostih EI.

Anketiranci so v glavnem izpostavili pozitivne izkušnje, najbolj pogosto pa so navajali, da EI spreminja organizacijo in zahteva sredstva ter čas, a se splača investirati. Večina jih je tudi mnenja, da EI izboljšuje kakovost učenja in poučevanja.

Splošne izkušnje z EI so v Sloveniji podobne kot v drugih državah. Opaznejše razlike v stališčih se kažejo še pri vrednotenju pozitivnega vpliva EI na reflektivno učenje in spodbujanju kritičnega razmišljanja študentov in pri trditvi, da EI olajšuje tradicionalni učni proces, vendar ga bistveno ne spreminja. V navedenih primerih je stopnja strinjanja v Sloveniji nižja kot v evropskih državah.

Primerjava stališč anketirancev s posredovanimi informacijami o značilnostih EI kaže, da pozitivna naravnost stališč presega dejansko stanje, saj je **razvoj EI v glavnem še na dokaj nizki stopnji**, brez opaznejših premikov v organizacijski strukturi in z uporabo metod in pristopov, ki jih je ob zagotovljeni infrastrukturi mogoče vpeljati razmeroma poceni.

VZ kot glavne pedagoške **prednosti izpostavljajo tiste, ki so neposredno povezane z IKT** (npr. izboljšanje digitalnih kompetenc študentov) ali pa so precej splošno opredeljene (posodabljanje metod poučevanja) in povezane z racionalizacijo postopkov (npr. spremljanje vključenosti študentov v učnem procesu). Manj prepoznane so tiste prednosti, ki zahtevajo temeljitejšo prenovu pedagoških metod. Pogled na prednosti je med VZ večinoma dokaj izenačen, ne glede na njihove osnovne značilnosti.

Divergentna stališča ugotavljamo pri vrednotenju prednosti, da EI omogoča učenje v manjših skupinah in spodbuja reflektivno učenje in kritično razmišljanje študentov.

Relativno skromna prepoznavna prednosti, da EI omogoča učenje v manjših skupinah in spodbuja kritično razmišljanje in reflektivno učenje, opozarja ob hkratnih opozorilih anketirancev, da študij zahteva fizično prisotnost študentov, da tretirajo VZ možnosti EI dokaj enostransko, predvsem kot način za večjo racionalnost izobraževanja in za povečanje prostorske fleksibilnosti. Zanimarjajo pa druge potenciale IKT, ki ob ustrezni organizacijski in pedagoški podpori omogočajo zasnovo in izpeljavo modelov EI v številnih inačicah, ki jih je mogoče prilagoditi splošni strategiji, ciljem in drugim okoliščinam vsakega posameznega VZ.

Prihodnost EI: cilji, ukrepi, sodelovanje

Kakšna je prihodnost EI v luči ciljev, ki se zdijo pomembni VZ? VZ izpostavljajo kot najpomembnejše cilje povečanje učinkovitosti učiteljev v predavalnici, povečanje internacionalizacije in tudi povečanje ponudbe izobrazbenih priložnosti »on campus« študentom. **S takšnim izborom ključnih ciljev EI Slovenija opazno odstopa od drugih evropskih držav**, pri katerih so v ospredju cilji, povezani z različnimi vidiki fleksibilnosti izobraževanja.

Izbor ciljev kaže, da vidijo VZ v Sloveniji **EI prvenstveno kot mehanizem za uresničevanje ciljev** (racionalizacija v predavalnici, izboljšana ponudba »on campus« študentom, internacionalizacija) v **okviru tradicionalnih VZ**.

Večina VZ, ki izvajajo EI ali načrtujejo njegovo uvedbo, navaja kot ukrepe za uveljavljanje in razvoj EI stalno posodabljanje IKT-opreme in infrastrukture, tehnično-informacijsko pomoč študentom in usposabljanje pedagoškega in drugega osebja, pomembna je tudi pedagoška podpora študentom v obliki tutorstva (in svetovanja). Velja izpostaviti, **da so finančne spodbude pedagoškemu osebju in sodelavcem zelo redke, malo pa je tudi razvojnih aktivnosti v smeri prilagajanja poslovno-organizacijskega modela potrebam e-izobraževanja** ali pomoči razvojne ali podobne enote.

Ukrepi, ki jih načrtujejo VZ za pospeševanje EI, so dokaj enostranski in usmerjeni k izboljševanju tehnološke podpore in kadrovskemu usposabljanju. Bistveno manj pogosti so tisti ukrepi, ki pomenijo aktivnejši odnos vodstva do razvoja EI v organizacijskem ali finančnem smislu.

Velja opozoriti na številne izkušnje, da je **ustrezno vključevanje organizacijske in finančne komponente v razvoj EI predpogoj za uspešno vpeljavo EI**, zanemarjanje teh komponent pa je vzrok številnih neuspešnih projektov na področju uvajanja EI.

Ocena vpliva EI na prihodnje možnosti sodelovanja je skladna s cilji, ki naj bi jih EI pomagalo uresničevati. Podobno kot pri ciljeh je večina VZ mnenja, da bo EI omogočilo nove možnosti sodelovanja z drugimi visokoškolskimi ustanovami v mednarodnem okviru, podobno kot meni večina evropskih držav. Več kot polovica VZ vidi EI tudi kot vzvod za sodelovanje z delodajalci. Pričakovanja VZ, da bi EI odprlo **nove možnosti sodelovanja med domačimi izobraževalci, pa so precej skromna, za razliko od evropskih držav**, kjer domače sodelovanje ocenjujejo kot bistveno bolj pomembno.

Pogledi VZ na možnosti sodelovanja, spodbujenega z EI, odražajo splošne usmeritve visokošolske izobraževalne politike z zahtevami po večji internacionalizaciji. **Potisnjena v ozadje pa je možnost sodelovanja znotraj Slovenije**. Takšno stanje ne preseneča in je odraz atomiziranih, maloštevilnih resnejših poskusov uvajanja EI v visokoškolski sektor Slovenije, pretežno zasebnih VZ s področja družboslovja. Ne gre spregledati, da so državni razvojni projekti s področja informatizacije in e-izobraževanja v zadnjih dvajsetih letih skoraj v celoti obšli področje visokega šolstva, podobno kot

izobraževanje odraslih. Zadnje desetletje, vse do leta 2016, informatizacija sploh ni bila deležna resne obravnave na državni ravni. Področje izobraževanja je dobilo celovitejši dokument leta 2016, ko je bil sprejet tudi strateški dokument MIZŠ »Strateške usmeritve nadaljnega uvajanja IKT v slovenske VIZ do leta 2020«. Dokument ugotavlja, da študij na daljavo oziroma EI v visokem šolstvu še nista sistemsko urejena in obravnava razvoj EI kot enega od strateških ciljev.

Pričakujemo, da bo analiza stanja na področju digitalizacije in e-izobraževanja v visokem šolstvu v Sloveniji kot prva tovrstna raziskava v Sloveniji koristna informacijska podlaga za širšo družbeno presojo stanja na področju EI, za izbiro smeri nadaljnega, še bolj poglobljenega raziskovanja in za koncipiranje ukrepov, ki naj bi glede na doseženo stanje EI pripomogli k uresničevanju in morda tudi dopolnjevanju zastavljenih ciljev izobraževalne politike v Sloveniji.

Raziskava je lahko tudi osnova za VZ, ki se kot DOBA Fakulteta že ukvarjajo z EI, za vrednotenje lastnih dosežkov in načrtov ter pripomoček k boljšemu razumevanju in načrtovanju za tiste VZ, ki se šele lotevajo razvoja EI.